

Profetisme de la vida religiosa davant del conflicte polític

Dm, 28/11/2017 per Lluís Serra

[Gerasa](#)

La vida religiosa, com també les comunitats cristianes, no està exempta de l'impacte de l'actual tsunami polític. Com podem afrontar aquest conflicte polític sent fidel a les seves essències? Vivim immersos en un conflicte polític de grans proporcions, de gran profunditat i de conseqüències imprevisibles. L'opinió pública està polaritzada en dos bàndols, totalment antagònics. Tots els estrats de la societat s'han vist sacsejats amb força. Els interrogants sorgeixen per tot arreu. Tots els actors polítics, en especial els que tenen més poder, han fracassat. L'absència de diàleg i de negociació ha desplaçat el problema polític a l'àmbit que no li és propi: l'administració de la justícia. **Si el profetisme és una característica pròpia, no exclusiva, de la vida consagrada, com s'ha de comportar davant del conflicte polític?** El papa Francesc va adreçar una carta apostòlica a tots els consagrats el 30 de novembre del 2015, i hi va traçar el perfil del profetisme: «El profeta rep de Déu la capacitat d'observar la història en la qual viu i d'interpretar els esdeveniments: és com un sentinella que vigila a la nit i sap quan arriba l'alba (cf. Is 21, 11-12). Coneix Déu i coneix els homes i dones, els seus germans i germanes. És capaç de discernir, i també de denunciar el mal del pecat i les injustícies, perquè és lliure; no ha de rendir comptes a més amos que a Déu; no té altres interessos sinó els de Déu. El profeta està generalment de part dels pobres i els indefensos, perquè sap que Déu mateix està de la seva part.

Primer, la missió de les comunitats religioses des del profetisme: el reconeixement dels fets, la lectura evangèlica de la realitat, la capacitat per interpretar els signes dels temps, la sintonia amb Déu i amb la humanitat, l'exercici del discerniment, la denúncia del pecat i de les injustícies des de la llibertat, la presa de partit pels pobres i indefensos. Tasques exigents i compromeses. El risc: no viure la seva missió a fons i convertir-se en una corretja de transmissió d'inquietuds socials o partits polítics. La vida religiosa, en els seus membres i comunitats, també es pot polaritzar. No obstant això, està cridada a viure el profetisme, que va més enllà de la dinàmica sociopolítica i la transcendeix sense ignorar-la. El dia 11 de novembre es va celebrar a Barcelona la XIII Jornada del Grup Sant Jordi de Defensa i Promoció dels Drets Humans. José Antonio Badiola, degà de la Facultat de Teologia de Gasteiz/Vitòria, va afirmar en la seva ponència: "no podem pensar en una Església lliure de conflictes, sinó en una on els conflictes es viuen de manera diferent que en la resta de la societat, sobre la base de la comunicació sincera i a les virtualitats de la Paraula de Déu.". I afegia que la parresía "es converteix en virtut indispensable perquè, sense ser arrogància o despit, suposa fer front al sistema social imperant des d'una condició samaritana, és a dir, efectiva a favor dels "assaltats en el camí". Bé farien les nostres comunitats a destriar quins són i en quins aspectes els "assaltats", per actuar amb aquesta audàcia primitiva construint per a ells un horitzó d'esperança.". L'enfrontament de dues forces nacionalistes (l'espanyola i la catalana) amaga un lluita aferrissada per mantenir els privilegis d'unes elits que ho controlen gairebé tot. Els ciutadans esdevenen sovint més una caixa de ressonància que uns éssers lliures i lúcids que no es vulguin deixar manipular. Ser conscient de la realitat és una tasca indefugible si no es vol quedar reduït a ser una titella.

Segon, la vida religiosa, signe evangèlic de contradicció. El papa Benet XVI va escriure: «La vida religiosa, caracteritzada per la “minoritat” i la feblesa dels petits, per l’empatia amb els que no tenen veu, es converteix en un signe evangèlic de contradicció.» No es tracta de viure en l’equidistància. Un pot ser unionista o independentista. Les dues opcions són legítimes. Davant dels comportaments immorals com la mentida, l’abús de poder, la violència, l’odi... no existeix opció neutra. Davant de la conculcació dels drets de les persones i dels pobles no hi ha equidistància possible. Cal prendre partit. Una de les formes d’escapolir-se de la responsabilitat és negar els fets, com s’ha vist quan s’ha negat la violència de l’1-O, o també distorsionar el llenguatge per considerar violència fins i tot la resistència pacífica. Des d’aquesta òptica, Gandhi seria un terrorista perillós. Per a això, cal tenir les idees clares en el si de la comunitat. Eduard Ibáñez fa pensar quan escriu un article titulat: “La immoralitat d’un empresonament provisional”. Afavoreix un discerniment que no anul·la les diferències, sinó que lluita per superar-les. Si ens ancorem en la ideologia i l’emocionalitat, sense més, el signe cristià està absent. L’abat Maur Esteva, que fou abat de Poblet i després abat general cistercenc, va dir en una homilia l’any 2002: “Vull encarnar en la meua vida l’Evangeli, però no aconseguixo que ell estigui tan dins de mi com l’està la creu que m’ha tocat portar.” Aquesta creu correspon als hàbits capitals. Les comunitats cristianes, les comunitats religioses, sovint diuen que el seu absolut és Crist, però hi introdueixes per exemple una discussió sobre aquest conflicte polític i l’absolut perd varies posicions al poc temps d’iniciar el debat. Aquestes diferències s’observen també entre comunitats cristianes i religioses de territoris diferents. La jerarquia interna s’enfonsa i les comunitats es redueixen a ser corretges de transmissió tot perdent el seu sentit profètic i la seva aportació evangèlica a la societat en la qual estan immerses. La pregària és insubstituïble, però insuficient. La conversió és indispensable.

Tercer, anar a les fonts de la vida religiosa. El conflicte polític actual és un tema tabú a les comunitats religioses? La nostra posició es basa més en la postura ideològica, en les arrels familiars, en la sintonia amb certes elits de poder? Amb quins criteris s’interpreta la història? Si aquestes diferències marquen el límit de la convivència, la vida religiosa serà una campana desafinada. El papa Francesc, en la seva homilia a Santa Marta el 16 de desembre de 2013 va dir: “Quan no hi ha profecia la força cau en la legalitat”. Quan al poble de Déu no hi ha profecia, el buit que deixa és ocupat pel clericalisme: és aquest clericalisme que li pregunta a Jesús: ‘Amb quina autoritat fas aquestes coses? Amb quina legalitat?’. I la memòria de la promesa i l’esperança de seguir cap endavant es veuen reduïdes solament al present, ni passat ni futur esperançador.” Els criteris socials i polítics hegemònics no sempre corresponen amb les propostes evangèliques, Més aviat, sovint estan en contra. Jesús no eleva la legalitat a valor indiscutible, sinó sempre el posa en relació al bé de les persones.: “El dissabte ha estat fet per a l’home, i no l’home per al dissabte.” (Mc 2,27). Cal filtrar a través de l’Evangeli els missatges predominants, que no per repetits contenen més veritat. El criteri profètic referit a les comunitats cristianes, a les comunitats religioses, és: «Tothom coneixerà que sou deixebles meus per l’amor que us tindreu entre vosaltres» (Jn 13,35). Hi ha dos camins molt utilitzats: l’enfrontament (si en parlem, acabem discutint) o el silenci (no se’n parla). Tots dos són la negació d’una experiència superior. Vas a missa en dies altament compromesos i sembla, a vegades, que la pregària estigui tancada en una bombolla inaccessible. Cap intenció dels fidels demanant a Déu que il·lumini la nostra intel·ligència i que escalfi els nostres cors perquè sapiguem trobar camins de concòrdia, de negociació i d’entesa. Sense odis. Sense humiliacions. Sense

hipocresia. Amb respecte. Una missa desarrelada i lluny de l'encarnació de Jesús mena a una pastoral asèptica!

Quantes comunitats o congregacions religioses són capaces de superar les diferències internes i de guarir les ferides de la societat? Una tasca per al nostre temps. Jeremies descriu un escenari ple d'angoixa: "Si surto al camp veig les víctimes de l'espasa; si entro a la ciutat veig els qui moren de fam. Profetes i sacerdots van errants pel país sense comprendre què passa." (14,18). Vivim temps d'amenaça. Pau ens recorda: "Crist ens ha alliberat perquè siguem lliures. Així, doncs, manteniu-vos fermes i no us deixeu sotmetre altra vegada al jou de l'esclavatge!" (Gal 5,1). Sense l'experiència de l'amor a Jesús, la vida religiosa no podrà exercir el seu profetisme.